

บทที่ 3

การสร้างตัวแบบเชิงสาเหตุและผล

จากแนวคิดทฤษฎีตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาในบทที่ 2 จะได้นำมาเป็นเหตุผลสนับสนุนการเชื่อมโยงตัวแปรต่าง ๆ ในการสร้างตัวแบบที่อธิบายความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผลของความฝักใฝ่ในความสำเร็จในเชิงความคาดหวังทางการศึกษา (educational expectation) การโยงความต่อเนื่องในตัวแบบ อาศัยพื้นฐานแนวคิดเชิงทฤษฎีและผลการวิจัยที่ผ่านมาเป็นหลักจากตัวแบบดังกล่าวนี้จะใช้เทคนิคการวิเคราะห์วิถี (path analysis) มาเปรียบเทียบกับตัวแบบที่อธิบายความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผลกับข้อมูลจริง โดยถ้าความสอดคล้องมีมาก ตัวแบบดังกล่าวก็จะคงไว้ แต่ถ้าปรากฏว่ามีความสอดคล้องน้อยก็จะมี การคัดแปลงและทำการทดสอบตัวแบบต่อไป

การวิเคราะห์วิถี (path analysis) เป็นเทคนิคการวิเคราะห์สำหรับพิจารณาถึงความสัมพันธ์ (interrelationship) และระดับความสำคัญ (contribution) ของตัวแปรต่าง ๆ ในตัวแบบทางทฤษฎีหรือตัวแบบที่อธิบายความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผล โดย Mulford (อ้างใน พงษ์สวัสดิ์, 2526) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์วิถียังมีข้อดีเหนือการวิเคราะห์ทางสถิติชนิดอื่น ๆ คือ ประการแรก ตัวแปรต่าง ๆ อาจมีความสัมพันธ์ในเชิงซ้อนซึ่งกันและกัน การวิเคราะห์วิถีเป็นการพยายามที่จะวัดและพรรณานาความเชื่อมโยงอันซับซ้อนเหล่านี้ ประการที่สอง การวิเคราะห์วิถียังได้พิจารณาถึงความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผลระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น การวิเคราะห์แบบนี้จึงให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้มากกว่าวิธีการวิเคราะห์แบบอื่น ๆ

ในการสร้างตัวแบบที่อธิบายความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผลของความฝักใฝ่ในความสำเร็จในเชิงความคาดหวังทางการศึกษานี้ จะได้พิจารณาตัวแปรตามคือ ความคาดหวังทางการศึกษาก่อน แล้วต่อจากนั้นจะเป็นการพิจารณาตัวแปรที่ เกิดขึ้นตามลำดับก่อนหลัง (antecedent variables)

1. ความคาดหวังทางการศึกษา (educational expectation)

แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวังทางการศึกษา เป็นมิติหนึ่งของความ ผักใฝ่ในความสำเร็จ (achievement orientation) ซึ่งได้มีการนำมาศึกษากันอย่างกว้างขวาง ในฐานะที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงการบรรลุสถานภาพทางอาชีพ หรือ อื่นๆ หนึ่งก็คือการบรรลุสถานภาพทางสังคมในอนาคต

Baldrige (1968 : 262-263) กล่าวว่า ยิ่งประชาชนมีการศึกษามากเท่าใด เขาก็ยังมีโอกาสได้ทำงานที่มีเกียรติมากขึ้น มีรายได้ที่สูงขึ้น มีการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น ตลอดจนมีตำแหน่งงานที่ดีกว่าผู้ปกครอง ในทางตรงกันข้ามถ้าประชาชนมีการศึกษาน้อย ก็จะทำให้ต้องทำงานระดับต่ำ งานที่ใช้ทักษะน้อยไม่มีความมั่นคง และการที่จะเปลี่ยนแปลงไปทำงานที่ดี ๆ มากขึ้น หรือการพัฒนาอาชีพก็เป็นไปได้ยากลำบาก

Blau และ Duncan (1967 อ้างใน Baldrige 1980 : 263) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาและอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษามากจะมีทางเลือกในการทำงานที่เป็นวิชาชีพ หรืองานที่ต้องใช้ความสามารถพิเศษ (technique) ในขณะเดียวกัน ประชาชนที่มีการศึกษาน้อย ก็จะต้องทำงานที่ไม่ต้องใช้ทักษะมาก และค่าตอบแทนที่ได้รับก็จะต่ำตามไปด้วย

นอกจากนั้น การที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีผลต่อการเลื่อนระดับในสังคมที่สูงขึ้นอีกด้วย จากการศึกษาของ Blau และ Duncan พบว่า องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้บุตรสามารถเลื่อนตำแหน่งในสังคมให้สูงกว่าบิดา (intergenerational mobility) ก็คือการศึกษา กล่าวคือ ยิ่งมีการศึกษาสูงก็จะทำให้บุตรมีการพัฒนา มากขึ้นกว่าบิดา แต่ถ้ามีการศึกษาน้อย บุตรก็จะมีสถานภาพเท่า ๆ กับบิดา

-v จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การศึกษาเป็นกุญแจสำคัญสำหรับโอกาสทางสังคม การมีอาชีพที่ดีกว่า และการเคลื่อนที่ทางสังคม ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียน จึงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความ ผักใฝ่ในความสำเร็จที่จะนำไปสู่การบรรลุสถานภาพทางสังคมในขั้นสุดท้ายนั่นเอง

381070

ห้องสมุด
แผนกอิสระ สังคมวิทยา

Rehberg และ Westby (1967 : 65) ได้ให้นิยามความคาดหวังทางการศึกษาไว้ว่าเป็นสิ่งที่จริงจัง (realistic) ซึ่งจะแยกออกจากสิ่งที่เป็นการคิด (idealistic) ซึ่งเป็นปณิธานทางการศึกษา กล่าวคือ ปณิธานทางการศึกษาจะเป็นสิ่งที่เขาต้องการโดยไม่ได้พิจารณาถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นว่าจะจริงจังเพียงใด แต่ความคาดหวังทางการศึกษาเป็นสิ่งที่เขาคิดว่าเมื่อได้ประมวลความสามารถ ความพร้อมตลอดจนสถานภาพของเขาเองแล้ว จะสามารถเรียนไปได้ถึงระดับใด กล่าวคือ เป็นความคาดหวังที่สามารถปฏิบัติได้ (actually expect)

นอกจากนั้น Yuchtman และ Samuel (1975 : อ้างใน Shavit และ William (1985 : 63) กล่าวว่า ความคาดหวังจะได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบของสถาบันมากกว่าจากการประเมินโดยใช้ความรู้สึกของตนเองเพียงอย่างเดียว กล่าวคือ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบจากภายนอกเข้ามาร่วมหรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจว่าจะคาดหวังในระดับใด

ดังนั้น สำหรับการศึกษานี้จะให้ความสำคัญกับความคาดหวังทางการศึกษามากกว่าปณิธานทางการศึกษา โดยสรุปความหมายของความคาดหวังทางการศึกษาว่า หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดที่นักเรียนคาดว่าจะสามารถเรียนได้เมื่อพิจารณาถึงความสามารถและความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

2. การกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัว (parental educational encouragement)

การกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัวเป็นมโนทัศน์ที่สำคัญในแนวคิดเกี่ยวกับบุคคลที่มีความสำคัญ และการขัดเกลาทางสังคม (socialization) กล่าวคือ การกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัว จะเป็นกลไกหนึ่งในการเชื่อมโยงโครงสร้างทางสังคมมาสู่บุคคล โดยจะเป็นเครื่องมือในการที่ครอบครัวจะถ่ายทอดค่านิยมในความสำเร็จและค่านิยมในการเคลื่อนที่ทางสังคมมาสู่การรับรู้ถึงบทบาทที่คาดหวังของนักเรียนได้ และในที่สุดก็จะนำไปสู่ความคาดหวังของนักเรียนว่าเป็นอย่างไร

สำหรับการกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัวในการศึกษาระดับ
 หมายถึงการที่บิดาและมารดาได้ให้คำแนะนำปรึกษาพูดคุย ตลอดจนให้การสนับสนุน
 นักเรียนทั้งในด้านการเรียนและค่าใช้จ่าย ซึ่งจากสิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อความ
 คาดหวังทางการศึกษาของนักเรียน

จากทฤษฎี Modeling Theory (Baldrige 1980 : 278)
 กล่าวว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงจะมีแนวโน้มในการกระตุ้นนักเรียนในการเรียน
 และการศึกษาต่อ เด็กก็จะเอาแบบอย่างของผู้ปกครองมาเป็นตัวกำหนดระดับความ
 คาดหวังของเขาว่า ความคาดหวังของเขาอย่างน้อยที่สุดก็ต้องเท่ากับของผู้ปกครอง
 Rehberg และ Westby (1967 : 362-374) ได้ทำการศึกษาดัง
 ผลกระทบของการกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัวต่อความคาดหวังทาง
 การศึกษาของเด็ก จากผลการศึกษาโดยการทดสอบตัวแบบเชิงสาเหตุและผลพบว่า
 ยิ่งมีความดีในการกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัวสูง ความคาดหวังทาง
 การศึกษาของนักเรียนก็จะปรากฏสูงขึ้น กล่าวคือ ยิ่งมีความดีในการกระตุ้น
 ทางการศึกษามากเท่าใดนักเรียนก็จะ internalize ความรู้สึกต่าง ๆ เข้าไป
 เป็นแนวคิดของเขาเอง

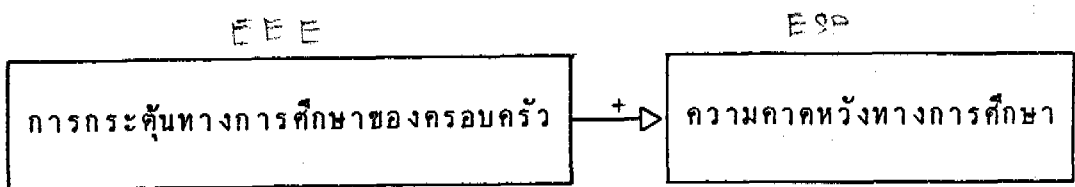
Allen (1980 : 65-79) ได้ทำการศึกษาความผูกผันในความสำเร็จของ
 นักเรียนเพื่อทดสอบองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อความผูกผันในความสำเร็จ จาก
 ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการของครอบครัวที่มีต่อการศึกษานักเรียนจะเป็น
 ตัวทำนาย ความผูกผันในความสำเร็จในมิติของความคาดหวังทางการศึกษาของ
 นักเรียนได้มากที่สุด โดยความต้องการของครอบครัวที่มีต่อการศึกษานักเรียน
 จะพิจารณาถึงบทบาทของบิดามารดาในการกระตุ้นทางการศึกษาต่อของเด็กนักเรียน
 การที่ผู้ปกครองมีความดีในการกระตุ้นทางการศึกษาให้แก่บุตรมากหรือ
 บ่อย ๆ เด็กก็จะรับเอาความคิดของบิดามารดาเป็นความคิดของตนเอง กล่าวคือ
 เด็กจะยอมรับอิทธิพลของความคิดของบิดามารดาผ่านขบวนการกลายทางสังคมเข้ามา
 เป็นความคิดหรือเป็นทัศนฐานของตนเอง แล้วจะนำไปสู่ความคาดหวังทางการศึกษา
 ของเด็กในที่สุด

จึงกล่าวได้ว่า ถ้าครอบครัวมีความดีในการกระตุ้นทางการศึกษาสูง
 บุตรก็จะมี ความคาดหวังทางการศึกษาสูงด้วย แต่ถ้าความดีในการกระตุ้นทางการ

การศึกษาของครอบครัวตัว บุตรก็มีแนวโน้มที่จะมีความคาดหวังทางการศึกษาตัว
ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานได้ว่า

สมมติฐานที่ 1

การกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัวมีผลกระทบต่อความ
คาดหวังทางการศึกษาของบุตร

ภาพที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัว
ต่อความคาดหวังทางการศึกษา

3. อาชีพของบิดา (father's occupation)

อาชีพของบิดามีความสำคัญในฐานะเป็นปัจจัยภูมิหลังของครอบครัวที่จะ
ส่งผลกระทบต่อความคาดหวังทางการศึกษาของเด็กหรือแผนการศึกษาต่อในอนาคต
จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า สถานภาพทางอาชีพของบิดาจะเป็นปัจจัยที่ส่งผล
กระทบต่อการบรรลุทางการศึกษาของเด็ก ซึ่งสำหรับการวิจัยครั้งนี้ก็คือ ความคาดหวัง
ทางการศึกษาของนักเรียน (Lasswell, 1965 : 412)

อาชีพของบิดาจะมีความสัมพันธ์กับการจัดชั้นทางสังคม อันจะเกี่ยวเนื่อง
กับขบวนการขัดเกลาทางสังคม โดยจะส่งผลเป็นการ internalization
ค่านิยมและเป้าหมายของสังคมในเรื่องความสำเร็จไปสู่เด็ก โดยเด็กจะรับเอา
เป้าหมายของสังคมที่ตนได้รับมาเป็นเป้าหมายหรือความคาดหวังของตนเอง

จากการที่อาชีพเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการกำหนด
สถานภาพทางสังคม กล่าวคือ การที่บิดาประกอบอาชีพที่มีเกียรติภูมิสูง ก็จะทำให้
มีรายได้สูงตามไปด้วย Baldrige (1980 : 275) กล่าวว่า ครอบครัวที่บิดา

มีอาชีพที่มีเกียรติภูมิสูงและมีฐานะดี ก็จะทำให้เด็กได้รับการกระตุ้นในการเข้าเรียน ต่อมาก็คงได้ โดยเมื่อบิดามีอาชีพที่มีเกียรติภูมิสูงก็จะสามารถแสดงค่านิยมในทางบวกต่อการบรรลุความสำเร็จและการเคลื่อนที่ทางสังคม และจะเป็นตัวกำหนดเป้าหมายในทางอาชีพที่สูงขึ้นสำหรับเด็ก ยิ่งกว่านั้น นักเรียนที่มาจากครอบครัวชนชั้นกลางก็ยังมีโอกาสในการเลื่อนชั้นทางสังคม มีโอกาสในการได้รับการศึกษาและมีอาชีพที่มีเกียรติมากกว่า นักเรียนที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำกว่า

สมมุติฐานของ Rehberg และ Westby (1967 : 371) :-

มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างระดับอาชีพของบิดากับความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียน และผลการศึกษาก็สนับสนุนสมมุติฐานนี้ และขณะเดียวกันยังแสดงถึงผลของอาชีพของบิดาที่มีต่อการกระตุ้นทางการศึกษาของนักเรียนอีกด้วย

จึงกล่าวได้ว่า อาชีพของบิดาในฐานะตัวบ่งชี้ของการจัดช่วงชั้นทางสังคมจะส่งผลกระทบต่อแผนการเรียนต่อหรือความคาดหวังทางการศึกษาของเด็ก โดยถ้าบิดามีอาชีพในระดับสูงจะทำให้บุตรมีความคาดหวังทางการศึกษาสูง ขณะเดียวกันถ้าบิดามีอาชีพในระดับต่ำก็จะทำให้บุตรมีความคาดหวังทางการศึกษาต่ำ

Blau และ Duncan (1967 อ้างใน Allen 1980 : 65)

ได้เสนอตัวแบบอธิบายการบรรลุสถานภาพทางอาชีพ พบว่า อาชีพของผู้ปกครองมีผลกระทบต่อความคาดหวังทางการศึกษาของบุตรเป็นอย่างมาก ดังนั้นการที่บิดามีอาชีพในระดับสูงก็มีแนวโน้มที่จะมีความดีในการกระตุ้นทางการศึกษาของบุตรสูง อันจะทำให้บุตรมีความคาดหวังทางการศึกษาสูงไปด้วย ตรงกันข้ามถ้าบิดามีอาชีพในระดับต่ำ ก็จะมีแนวโน้มในการกระตุ้นทางการศึกษาของบุตรต่ำ จึงส่งผลให้ความคาดหวังทางการศึกษาของบุตรต่ำไปด้วย

Sewell (1957 อ้างใน Duncan, Featherman และ B. Duncan 1972 : 184) พบว่า อาชีพของบิดามีความสัมพันธ์ต่อการกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัวเป็นอย่างมาก ทั้งนี้อธิบายได้ว่า การที่บิดามีความคาดหวังจะให้บุตรได้เรียนในระดับสูง ๆ บิดาก็จะแสดงออกมาในรูปของการกระตุ้นทางการศึกษา อันเป็นการถ่ายทอดสิ่งที่บิดามารดาต้องการให้ลูกคาดหวังไปสู่การคาดหวังทางการศึกษาของเด็ก นอกจากนั้นการที่เด็กยอมรับว่าบิดาเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อตนเอง เด็กก็จะยอมรับเอาสถานภาพของบิดามาเป็นความคาดหวังของตนเอง

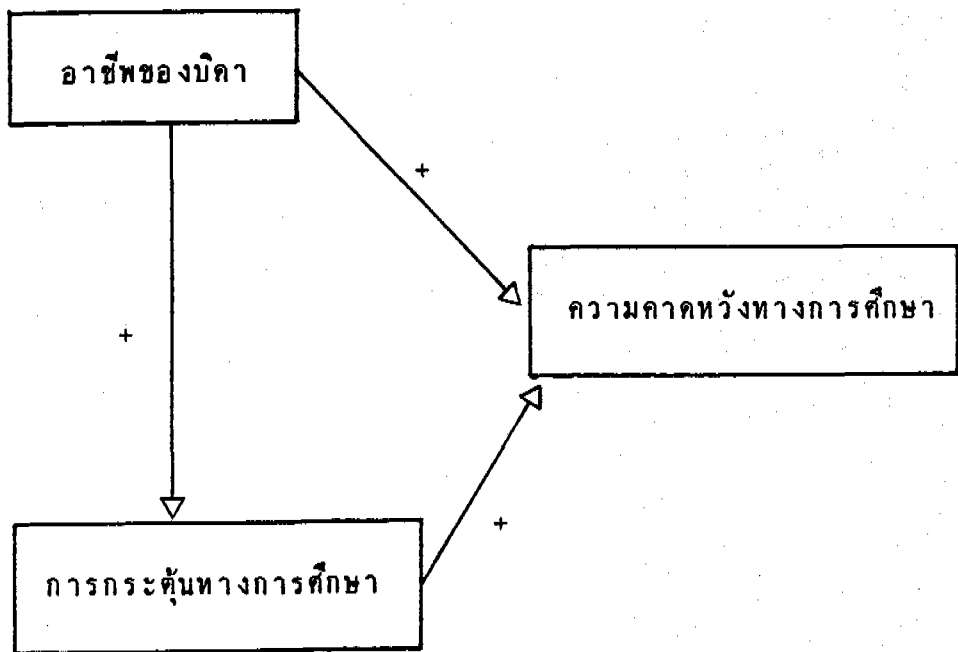
จึงกล่าวได้ว่า ยิ่งบิดามีอาชีพในระดับสูงก็มีแนวโน้มที่จะมีความดีในการ
กระตุนทางการศึกษาสูง ขณะเดียวกันบิดาที่มีอาชีพในระดับต่ำ ก็มีแนวโน้มจะมีความ
ดีในการกระตุนทางการศึกษาต่ำ ผู้วิจัยจึงเสนอสมมติฐานสำหรับการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 2

อาชีพของบิดามีผลกระทบทางตรงต่อความคาดหวังทางการศึกษา
ของบุตร

สมมติฐานที่ 3

อาชีพของบิดามีผลกระทบทางตรงต่อการกระตุนทางการศึกษา
ของบุตร

ภาพที่ 2 แสดงการเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ของ 3 มโนทัศน์

4. การศึกษาของบิดา (father's education)

จากแนวคิดทฤษฎีและการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง จะนำไปสู่การมีอาชีพที่มีเกียรติภูมิสูง และจะมีผลต่อความดีในการกระตุนทางการศึกษาของเด็กตามไปด้วย

Blau และ Duncan (1970 อ้างใน Baldrige 1980 : 263) ได้ทำการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงก็มีโอกาสที่จะได้ทำงานในระดับสูง งานที่ต้องใช้ความสามารถพิเศษ ในขณะที่เดียวกันผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำก็จะได้ทำงานที่มีระดับต่ำ ค่าตอบแทนก็ต่ำไปด้วย รวมทั้งเป็นงานที่ไม่ต้องใช้ทักษะมากนัก

Lipset และ Bendix และคนอื่น ๆ (1960 อ้างใน Rehberg และ Westby 1967 : 362) กล่าวว่า อาชีพ การศึกษาของผู้ปกครอง และการกระตุนทางการเรียนต่อนั้น มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความคาดหวังทางการศึกษาของบุตร ขณะเดียวกัน Bordua (1960 อ้างใน Rehberg และ Westby 1967 : 362) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาของเด็ก พบว่า สถานภาพที่แตกต่างกันโดยวัดจากอาชีพ จะมีความสัมพันธ์กับการวางแผนการศึกษา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้ที่มีการศึกษาดี ก็จะมีอาชีพที่ดี ก็ยังมีความดีในการกระตุนเด็กในการศึกษาเล่าเรียน ผลการศึกษาของ Rehberg และ Westby (1960 : 363) พบว่าการศึกษาของบิดาที่ศึกษาดีก็มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความดีในการกระตุนการศึกษาของบุตรหลาน ขณะเดียวกันผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าก็จะทำให้ได้ทำงานที่มีระดับสูง ซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องไปยังความดีในการกระตุนทางการศึกษาในการเรียนต่ออีกทางหนึ่งด้วย

Modeling Theory (Baldrige, 1980) กล่าวว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูง จะมีแนวโน้มในการกระตุนเด็กในการเรียนและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้

Sewell และ Shah (1968 : 278) พบว่า มีความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างการบรรลุการศึกษาของครอบครัวต่อแผนการศึกษาต่อวิทยาลัยของเด็ก โดยมีเพียง 35 % ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำต้องการเรียนต่อ

วิทยาลัย แต่ 92% ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงมีความต้องการศึกษาในระดับที่สูงกว่า

และจากตัวแบบการบรรลุสถานภาพทางอาชีพของ Blau และ Duncan (1967 อ้างใน Duncan, Featherman และ Duncan 1972 : 8)

พบว่า การศึกษาของบิดามีผลต่อการศึกษาของบุตรเป็นอย่างมาก จากผลงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ถ้าบิดามีระดับการศึกษาสูง จะส่งผลให้บิดามีอาชีพที่มีระดับสูง และถ้าบิดามีระดับการศึกษาต่ำ จะทำให้มีอาชีพที่มีระดับต่ำ นอกจากนี้ บิดาที่มีระดับการศึกษาสูงก็จะมีความดีในการกระตุ้นทางการศึกษาสูง ซึ่งจะส่งผลให้ความคาดหวังทางการศึกษาของบุตรสูงไปด้วย ในทางตรงกันข้ามบิดาที่มีระดับการศึกษาต่ำก็มีแนวโน้มที่จะมีความดีในการกระตุ้นทางการศึกษาของบุตรต่ำ จึงทำให้ความคาดหวังทางการศึกษาของบุตรต่ำลงไปด้วย

ดังนั้น จึงกล่าวเป็นสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ได้คือ

สมมติฐานที่ 4

การศึกษาของบิดามีผลกระทบทางตรงต่ออาชีพของบิดา

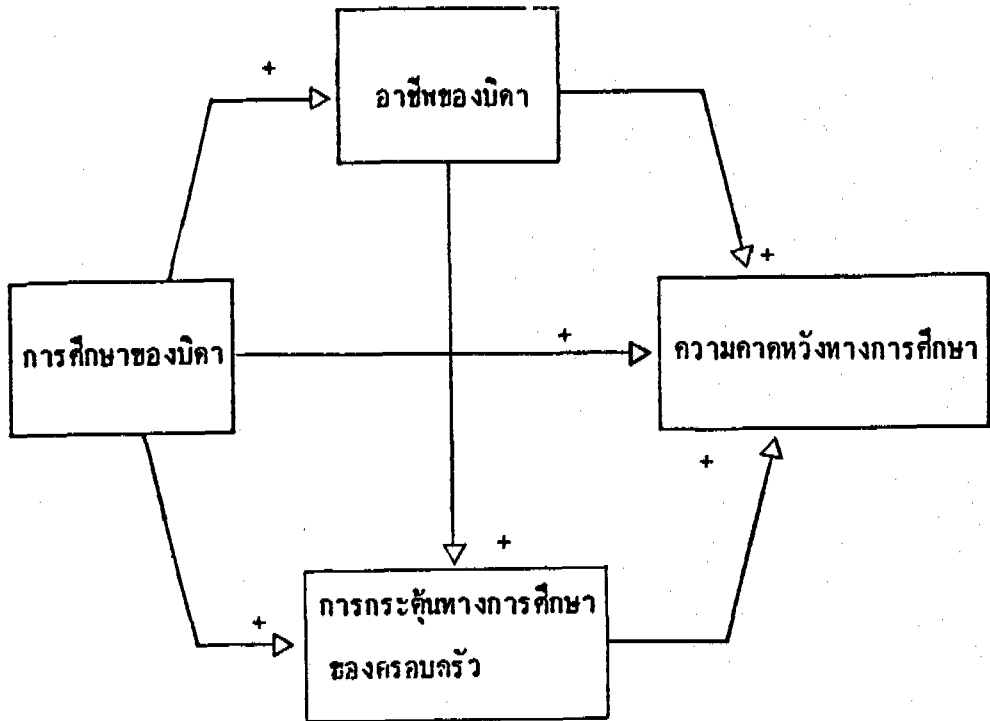
สมมติฐานที่ 5

การศึกษาของบิดามีผลกระทบทางตรงต่อการกระตุ้นทางการศึกษาของบุตร

สมมติฐานที่ 6

การศึกษาของบิดามีผลกระทบทางตรงต่อความคาดหวังทางการศึกษา

ของบุตร

ภาพที่ 3 แสดงการเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ของ 4 มโนทัศน์

5. ขนาดของครอบครัว (family size)

ขนาดของครอบครัวในการศึกษารั้งนี้ หมายถึง จำนวนบุตรในครอบครัว รวมทั้งตัวนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามด้วย สำหรับขนาดของครอบครัวจะถือว่าเป็นตัวชี้ที่สำคัญประการหนึ่งของการแบ่งสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งถ้ามองครอบครัวขนาดใหญ่และครอบครัวขนาดเล็กในประเด็นที่เกี่ยวกับการบรรลุทางการศึกษาแล้ว กล่าวได้ว่า ยังมีขนาดครอบครัวขนาดใหญ่มากขึ้น ก็จะส่งผลให้มีระดับการบรรลุทางการศึกษาลดลง (Matras, 1975 : 280)

Halsey และ Gardner (1953 อ้างใน Rehberg และ Westby 1967 : 363) ได้ศึกษาถึงความสำเร็จของนักเรียน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบระหว่าง การฝึกฝนทางการศึกษาและการฝึกฝนทางอาชีพ กับขนาดของครอบครัว

Rehberg and Westby (1967 : 362-374) ได้เสนอสมมุติฐานในการศึกษาเกี่ยวกับขนาดของครอบครัว พบว่า

1. ความตั้งใจในการศึกษาต่อของนักเรียน จะแปรผันทางลบตามขนาดของครอบครัว
2. ขนาดของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับระดับอาชีพ และระดับการศึกษาของครอบครัว
3. การกระตุ้นทางการศึกษามีความสัมพันธ์ทางลบกับขนาดของครอบครัว

และเมื่อทำการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า สนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้

กล่าว เชื่อมโยงให้ชัดเจนก็คือ ขนาดของครอบครัวจะเป็นส่วนต่อเนื่องมาจากการศึกษาและอาชีพของบิดา โดยถ้าบิดามีการศึกษาสูงก็จะมีอาชีพที่มีเกียรติภูมิสูง ก็จะมีแนวโน้มที่จะมีบุตรจำนวนน้อย (ขนาดของครอบครัวเล็ก) ขณะเดียวกันถ้าบิดามีการศึกษาต่ำ ก็จะมีอาชีพที่ไม่ต้องใช้ทักษะมาก ก็มีแนวโน้มที่จะมีบุตรจำนวนมาก จึงมีผลต่อเนื่องไปถึงระดับความคาดหวังทางการศึกษาของเด็กโดยตรง และผ่านทาง การกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัวอีกทางหนึ่ง โดยที่ถ้าครอบครัวที่มีบุตรหลายคน ความถี่ในการกระตุ้นในการศึกษาก็จะลดลงตามไปด้วย

สำหรับขนาดของครอบครัวนี้จะเป็นทั้งตัวแปรสาเหตุและตัวแปรผล กล่าวคือ อาชีพของบิดาและการศึกษาของบิดาจะมีผลกระทบต่อขนาดของครอบครัว ซึ่งเป็นตัวแปรผลตามสมมุติฐานที่ 7 และ 8 ส่วนในสมมุติฐานที่ 9 และ 10 นั้นขนาดของครอบครัวจะเป็นตัวแปรสาเหตุที่มีผลกระทบในทางตรงกันข้ามต่อการกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัว ซึ่งจะส่งผลถึงความคาดหวังทางการศึกษาของบุตรด้วย จึงตั้งสมมุติฐานสำหรับการวิจัยได้ดังนี้

สมมุติฐานที่ 7

การศึกษาของบิดามีผลกระทบในทางตรงกันข้ามต่อขนาดของครอบครัว

สมมุติฐานที่ 8

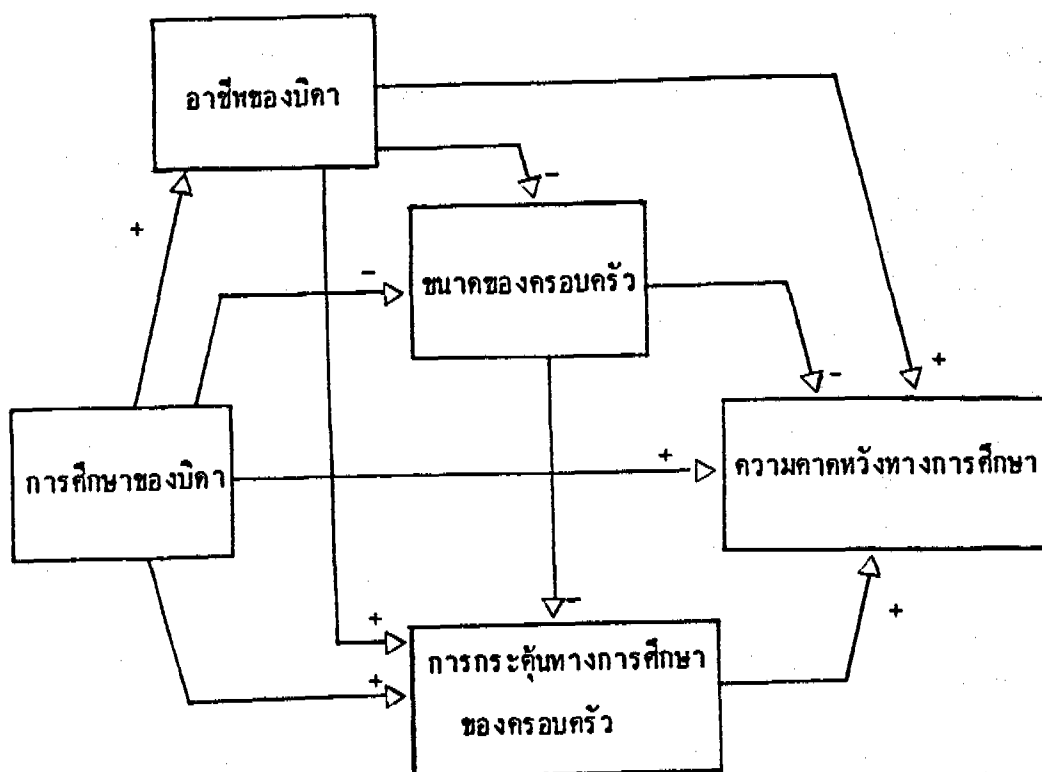
อาชีพของบิดามีผลกระทบในทางตรงกันข้ามต่อขนาดของครอบครัว

สมมติฐานที่ 9

ขนาดของครอบครัวมีผลกระทบในทางตรงกันข้ามต่อการกระตุ้นทางการศึกษา

สมมติฐานที่ 10

ขนาดของครอบครัวมีผลกระทบในทางตรงกันข้ามต่อความคาดหวังทางการศึกษาของบุตร

ภาพที่ 4 แสดงการเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ของ 5 มโนทัศน์

6. ความสามารถทางการศึกษา (academic performance)

ความสามารถทางการศึกษาจะหมายถึง ความสามารถทางสมองของเด็กว่ามีระดับสูงต่ำอย่างไร ในการศึกษาครั้งนี้ได้นิยามความสามารถทางการศึกษาว่า หมายถึงระดับเกรดเฉลี่ยที่ผ่านมานักเรียน

Ability Theory (Baldrige, 1980 : 278) กล่าวว่า ผู้ที่ขยันและความฉลาดก็มีแนวโน้มในการที่จะได้เรียนต่อสูงขึ้น

Lipset และ Bendix (1967, 232-233) ได้เสนอสมมุติฐานที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลัง ระดับสติปัญญาและการประสบความสำเร็จทางการศึกษาในอเมริกา

1. ในระบบโรงเรียน ความฉลาดจะมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับแรงจูงใจในการประสบความสำเร็จทางการศึกษา ซึ่งในทางปฏิบัติก็คือการตัดสินใจศึกษาต่อวิทยาลัย และยังพบนัยสำคัญว่าตำแหน่งทางชนชั้นจะเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจนี้

2. ในระบบโรงเรียนมัธยม การประสบความสำเร็จทางการศึกษาจะต้องรวมไปถึงค่านิยมที่ไม่เกี่ยวกับการศึกษาและโครงสร้างเข้าไปด้วย แต่ในระดับสูงขึ้นไปเป็นวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยนั้น ค่านิยมเหล่านี้จะลดลงไป ดังนั้น จึงถูกกำหนดจากระดับสติปัญญามากกว่าภูมิหลัง

James Maxwell (1954 อ้างใน Lipset และ Bendix 1967 : 243) ได้ศึกษาถึงระดับสติปัญญาของชาวสก็อต ได้พบความสัมพันธ์ระหว่าง

1. การมีสถานภาพทางอาชีพสูง กับการมีระดับสติปัญญาสูง
2. การมีสถานภาพทางอาชีพสูง กับการมีครอบครัวขนาดเล็ก
3. การมีระดับสติปัญญาสูง กับการมีครอบครัวขนาดเล็ก

และยังพบนัยสำคัญที่ว่า ภายในระดับอาชีพเดียวกัน เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีขนาดเล็ก จะมีระดับสติปัญญาสูงกว่า

นอกจากนั้นการศึกษาในประเทศฝรั่งเศส ก็พบว่า จะมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามระหว่างขนาดของครอบครัวกับความสามารถทางการศึกษาในแต่ละกลุ่มอาชีพ

Duncan (1968 อ้างใน Matras 1975 : 293) กล่าวว่าระดับสติปัญญาจะมีผลกระทบต่อผลการบรรลุทางการศึกษามากกว่าผลที่เกิดจากการศึกษาของบิดา อาชีพของบิดาและขนาดของครอบครัว และเขาได้สรุปว่า ในที่สุดความก้าวหน้าทางการศึกษาในโรงเรียนจะขึ้นอยู่กับว่าเด็กมีระดับสติปัญญาอย่างน้อยเพียงใด

จากรายงานการศึกษาใน Boston ของ Stouffer, Parsons, และ Florence Kluckhohn, Kahl (อ้างใน Lasswell 1965 : 412) กล่าวว่าอิทธิพลของอาชีพของบิดาที่มีต่อเด็กในขณะที่ยังเรียนในระดับประถมยังไม่ปรากฏ แต่เมื่อเด็กเริ่มเรียนในชั้นสูงขึ้น ความสัมพันธ์จะปรากฏเพิ่มขึ้นจนมีนัยสำคัญเมื่อเด็กเรียนถึงระดับ 4 และเมื่อนักเรียนเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะพบความสัมพันธ์สูงสุด โดยเขาให้เหตุผลว่า เนื่องจากเมื่อเด็กโตขึ้นเด็กจะสามารถปรับความสามารถให้สอดคล้องกับค่านิยมต่าง ๆ ที่เขาได้เรียนรู้จากครอบครัวและเพื่อน และ Allen (1980 : 65-79) ได้ทำการศึกษารอบคอบพบภาพ พบว่า เกรดเฉลี่ยของนักเรียนมีประสิทธิภาพในการทำนายความคาดหวังทางการศึกษาเป็นอย่างมากในทุกกลุ่มเพศและเชื้อชาติ

สำหรับความสามารถทางการศึกษาในตัวแบบนี้ จะเป็นทั้งตัวแปรเหตุและตัวแปรผล กล่าวคือ การศึกษาของบิดาและขนาดของครอบครัวจะมีผลกระทบต่อความสามารถทางการศึกษาของนักเรียน ตามสมมุติฐานที่ 11 และ 12 ความสามารถทางการศึกษาจะเป็นตัวแปรผล ซึ่งสามารถกล่าวให้ชัดเจนได้คือ ถ้าบิดามีระดับการศึกษาสูงและมีครอบครัวขนาดเล็ก ก็จะส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถทางการศึกษาสูงขึ้น แต่ถ้าบิดามีระดับการศึกษาต่ำและมีครอบครัวขนาดใหญ่ ก็มีแนวโน้มที่จะมีบุตรที่มีความสามารถทางการศึกษาต่ำลง

นอกจากนั้น ความสามารถทางการศึกษายังเป็นตัวแปรเหตุ กล่าวคือ ความสามารถทางการศึกษาจะมีผลกระทบทางตรงต่อความคาดหวังทางการศึกษาดังในสมมุติฐานที่ 13 โดยอธิบายได้ว่า ถ้านักเรียนมีความสามารถทางการศึกษาในระดับสูง ก็จะทำให้นักเรียนมีความคาดหวังทางการศึกษาสูง แต่ถ้านักเรียนมีความสามารถทางการศึกษาในระดับต่ำ ก็จะส่งผลให้ระดับความคาดหวังทางการ

ศึกษาของนักเรียนผู้นั้นต่ำตามไปด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

สมมติฐานที่ 11

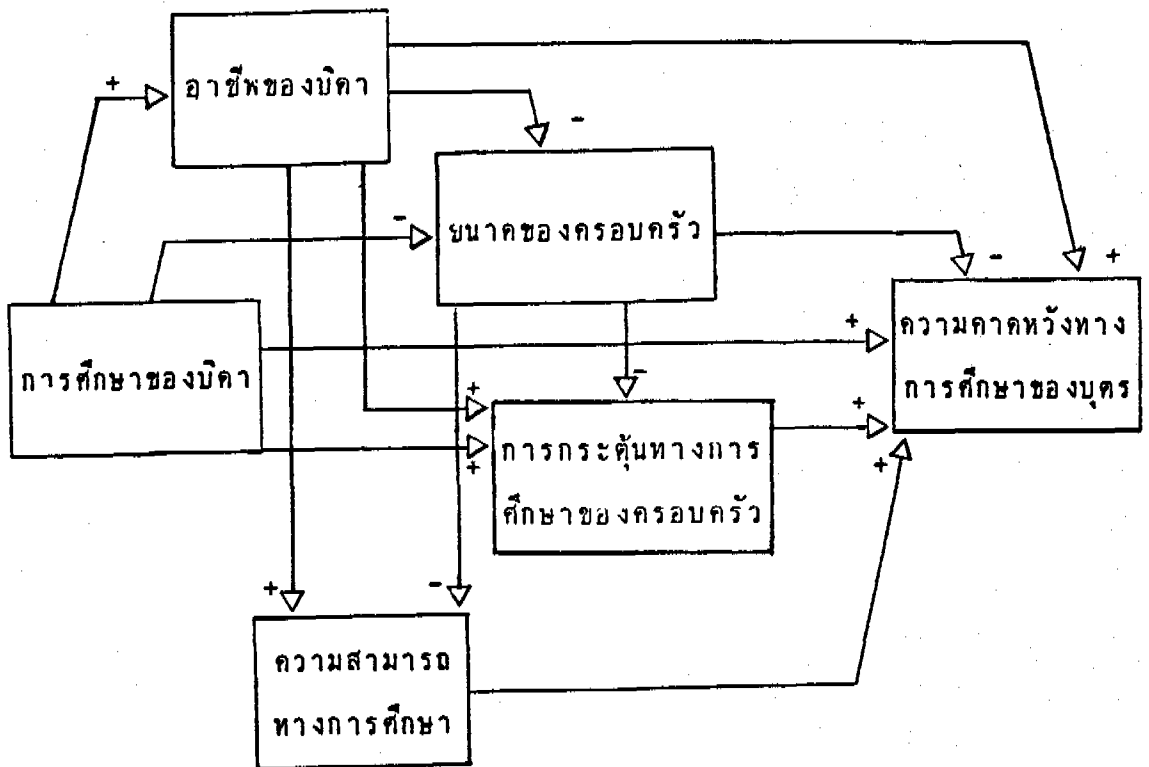
อาชีพของบิดามีผลกระทบทางตรงต่อความสามารถทางการศึกษา

สมมติฐานที่ 12

ขนาดของครอบครัวมีผลกระทบในทางตรงกันข้ามต่อความสามารถทางการศึกษา

สมมติฐานที่ 13

ความสามารถทางการศึกษามีผลกระทบทางตรงต่อความคาดหวังทางการศึกษา

ภาพที่ 5 แสดงการเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ของ 6 มโนทัศน์

7. แผนการศึกษาของเพื่อน (peer educational plans)

แผนการศึกษาของเพื่อนเป็นมโนทัศน์ที่สำคัญสำหรับเรื่องบุคคลที่มีความสำคัญ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ให้นิยามแผนการศึกษาของเพื่อนหมายถึง แผนการเรียน ต่อของเพื่อนสนิทของนักเรียน หรือกล่าวได้ว่า คือแผนการศึกษาของเพื่อนสนิทของนักเรียน

สำหรับแนวคิดที่จะใช้โยงความสัมพันธ์ระหว่างแผนการศึกษาของเพื่อน กับความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียนก็คือ อิทธิพลของบุคคลที่มีความสำคัญ กล่าวคือ นักเรียนที่ยอมรับแนวคิดของเพื่อนสนิทซึ่งถือว่าเป็นบุคคลสำคัญสำหรับนักเรียน แล้วนักเรียนก็มีแนวโน้มจะมีความคาดหวังทางการศึกษาเหมือนกับ ความคาดหวังทางการศึกษาของเพื่อน (แผนการศึกษาของเพื่อน) จากแนวทฤษฎี Reference Group Theory (Baldrige :278) ซึ่งได้เสนอแนวคิดที่อธิบาย การเข้าเรียนต่อของเด็กนักเรียนประการหนึ่งก็คือ reference group idea โดยกล่าวว่า "นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีความต้องการเรียนต่อ เขาก็มีความต้องการที่จะมีแผนการเรียนต่อเช่นเดียวกัน"

Sewell, Haller, Portes (1969 : 82-92) ได้ทำการศึกษา ขบวนการบรรลุด้านภาพทางการศึกษาและอาชีพ โดยพยายามนำเอาตัวแปรทาง จิตวิทยาสังคมเข้าไปอธิบายความแปรปรวนของการบรรลุด้านภาพ แล้วนำเทคนิค การวิเคราะห์วิถีมาใช้ในการวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรเกี่ยวกับอิทธิพล ของ significant others ประกอบด้วย ครอบครัว ครู และกลุ่มเพื่อน เป็น องค์ประกอบที่สำคัญในการอธิบายระดับความต้องการทางการศึกษาต่อ Kelley (1952) ได้เน้นถึงความสำคัญของแผนการศึกษาของเพื่อนสนิท โดยอาจพิจารณา เป็นองค์ประกอบร่วมกัน คือ

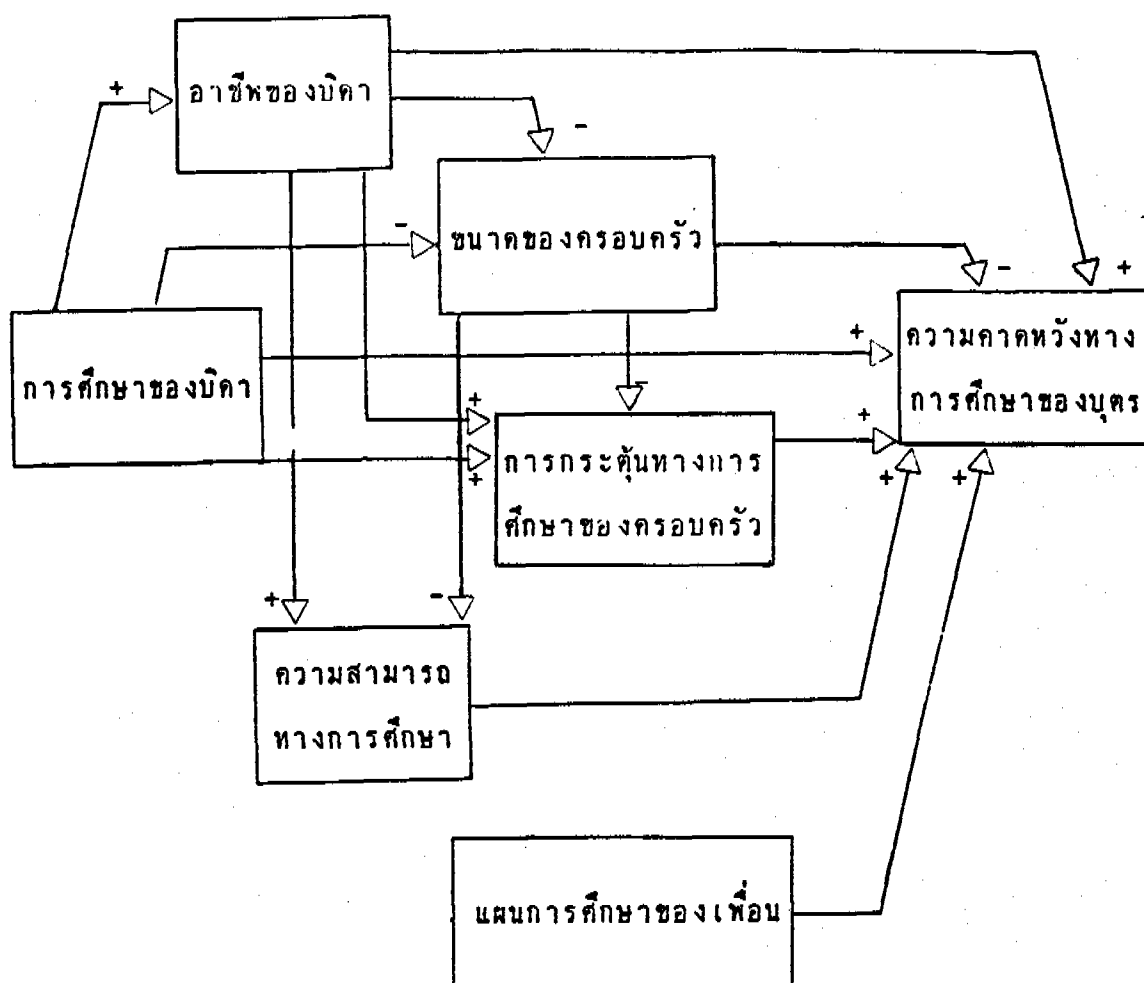
1. เพื่อนสนิทจะมีแรงกดดันที่ก่อให้เกิดการคล้อยตาม (conformity)
2. แผนการศึกษาของกลุ่มเพื่อนจะเป็นตัวสนับสนุนความรู้สึก (การรับรู้) ในการเปรียบเทียบกับบุคคลหรือ เมื่อตัวเขาเองเปรียบเทียบกับคนอื่น ๆ ที่คล้าย ๆ กับตัวเขา

กล่าวให้ชัดเจนก็คือ แผนการศึกษาของกลุ่มเพื่อนจะมีผลต่อความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนจะรู้สึกคล้อยตามเพื่อน ในการที่จะวางแผนการศึกษาในอนาคตต่อไป หรืออาจกล่าวได้ว่าถ้านักเรียนยอมรับอิทธิพลของเพื่อนว่าเป็นบุคคลสำคัญ นักเรียนก็จะยอมรับเอาความคาดหวังทางการศึกษาของเพื่อนไป เป็นความคาดหวังทางการศึกษาของตนเอง ดังนั้น จะเห็นว่า ถ้าเพื่อนมีแผนการศึกษาต่อในระดับสูงก็จะส่งผลให้นักเรียนมีแผนการศึกษาต่อ (ความคาดหวังทางการศึกษา) ในระดับสูงด้วย แต่ถ้าเพื่อนมีแผนการศึกษาต่อในระดับต่ำ นักเรียนก็มีแนวโน้มที่จะมีความคาดหวังทางการศึกษาต่ำไปด้วย จึงกล่าวเป็นสมมุติฐานในการวิจัยนี้ก็คือ

สมมุติฐานที่ 14

แผนการศึกษาของเพื่อนมีผลกระทบทางตรงต่อความคาดหวังทางการศึกษา

ภาพที่ 6 แสดงการเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ของ 7 มโนทัศน์

8. การกระตุ้นทางการศึกษาของครู (teacher's encouragement)

การกระตุ้นทางการศึกษาของครูในฐานะที่เป็นมิตินึ่งของ significant other's influence โดยจะพิจารณาการกระตุ้นทางการศึกษาของครูในฐานะเป็นตัวเร่อกันหนึ่งที่จะมีผลต่อความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียน โดยจะพิจารณาถึงว่า การกระตุ้นทางการศึกษาของครูจะมีผลต่อความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียนอย่างไรบ้าง หรือกล่าวได้ว่าเด็กจะยอมรับการกระตุ้นทางการศึกษาของครูมากน้อยเพียงใด เพราะถ้าพิจารณาในแง่การศึกษาแล้ว บทบาทของครูจะเป็นกลไกที่สำคัญของสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่ในการชักเถลาทางสังคมสำหรับเด็กนักเรียน

สำหรับมโนทัศน์การกระตุ้นทางการศึกษาของครู ในการศึกษาคั้งนี้ หมายถึง สิ่งที่ครูได้ทำให้นักเรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับคำแนะนำ ให้คำปรึกษา เอาใจใส่ พுகุญ และสนับสนุนนักเรียนในเรื่องการเรียนในปัจจุบัน และการเรียนต่อไปในอนาคต

ในการกระตุ้นนักเรียนให้เกิดแรงจูงใจนั้น DeCecco (1964, อ้างใน วีรวรรณ, 2517) กล่าวว่า ความเห็นของครูที่วิจารณ์ผลการเรียนของนักเรียน เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน

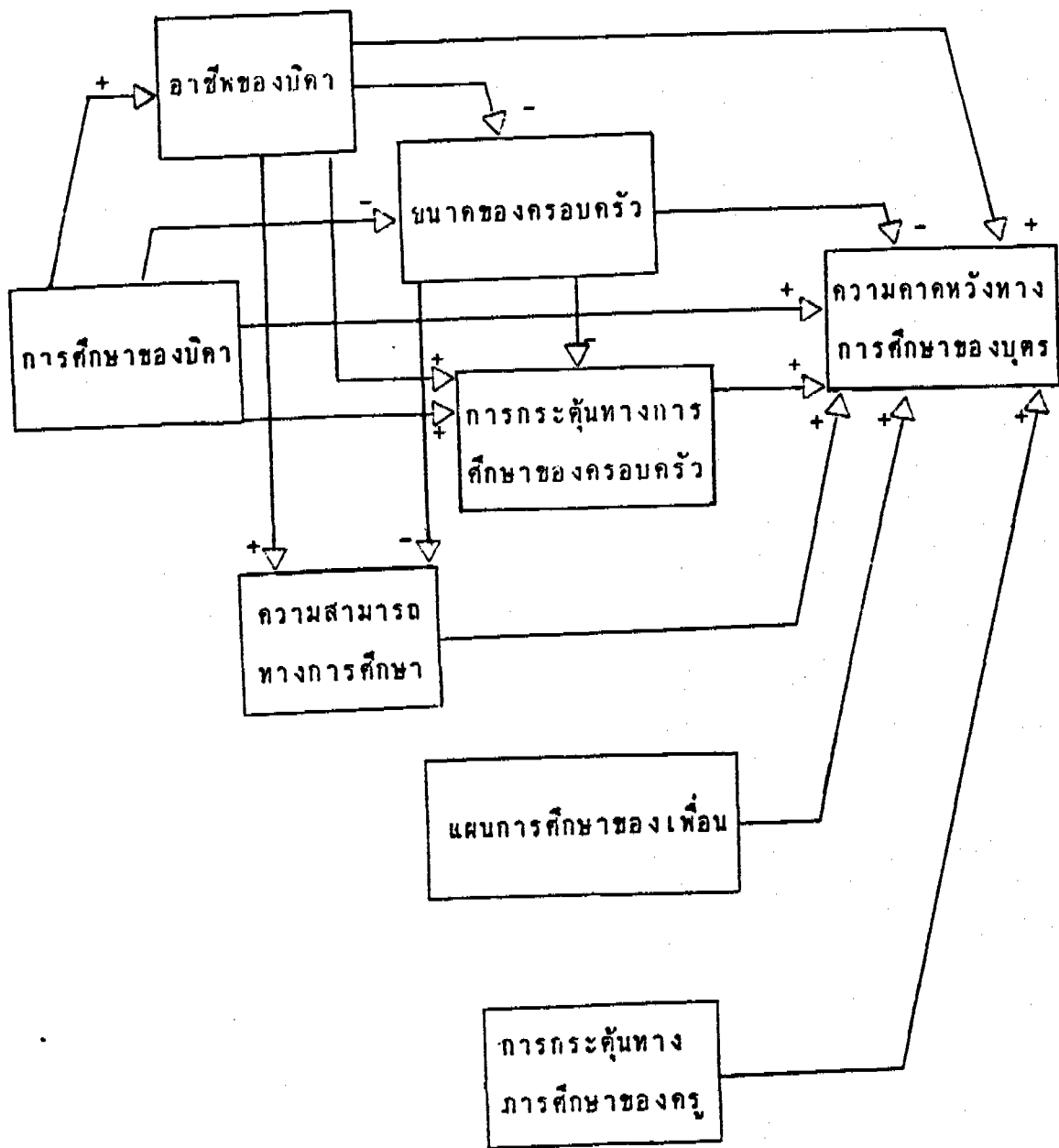
จากผลการศึกษาของ Sewell, Haller และ Portes (1969 : 82 - 92) ที่ได้ศึกษาขบวนการบรรลุผลทางการศึกษา และอาชีพเริ่มแรก ได้ยืนยัน สมมุติฐานที่ว่าผู้ที่มีความสำคัญ (significant others) นั้น จะมีผลต่อการบรรลุผลทางการศึกษา และอาชีพของเด็กนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูนั้นจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอย่างมาก

นอกจากนั้น Sewell, Hauser และ Wolf (1980 : 551-583) ได้ทำการศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศ การเข้าเรียนในโรงเรียนกับ ขบวนการบรรลุทางอาชีพ โดยจะพิจารณาถึงการบรรลุผลทางการศึกษาในฐานะที่เป็น กลไกหลักในการบรรลุทางอาชีพ จากผลการศึกษาพบว่า รายได้ของครอบครัว การศึกษาของบิดา ความสามารถ เกรด แผนการศึกษาของเพื่อน ความคาดหวังทางการศึกษา และความต้องการทางอาชีพ มีผลกระทบโดยตรงต่อการบรรลุผลทางการศึกษา ในทั้งเพศหญิงและเพศชาย และยังพบว่า การกระตุ้นของครอบครัว และการกระตุ้นทางการศึกษาของครู จะมีผลกระทบโดยตรงต่อการเข้าเรียนในโรงเรียนของเพศชาย

ดังนั้น การที่ครูมีความดีในการกระตุ้นเรื่องแผนการเรียนของนักเรียนสูง นักเรียนก็มีแนวโน้มที่จะมีความคาดหวังทางการศึกษาสูง แต่ถ้าความดีในการที่ครูกระตุ้นเรื่องแผนการเรียนของนักเรียนต่ำ ก็จะมีแนวโน้มที่นักเรียนจะมีความคาดหวังทางการศึกษาต่ำ จึงสามารถกล่าวเป็นสมมุติฐานของการวิจัยได้ดังนี้

สมมุติฐานที่ 15

การกระตุ้นทางการศึกษาของครู มีผลกระทบทางตรงต่อความคาดหวังทางการศึกษาของเด็ก

ภาพที่ 7 แสดงการเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ระหว่าง 8 มโนทัศน์

9. คุณภาพของโรงเรียน (school quality)

จากงานวิจัยที่ผ่านมา (Sexton 1961, Rogoff, 1961, Herriott & St. John 1966 อ้างใน Duncan, Featherman, Duncan 1972 : 191) ได้แสดงถึงผลกระทบของโรงเรียน (school effect) หรือผลกระทบของบริบท (contextual effect) หรือบรรยากาศในโรงเรียน (school climate) ว่ามีผลกระทบต่อการประสบความสำเร็จและปณิธานของเด็ก โดยพยายามจะแสดงถึงลักษณะที่แตกต่างกันของโรงเรียนว่าจะมีผลกระทบต่อความคาดหวังของเด็กนักเรียนอย่างไร ผลกระทบของโรงเรียนอาจวัดได้จากผลรวมของความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะของโรงเรียนและผลิตผลทางการศึกษา (educational outcomes) เมื่อเราให้ลักษณะของบุคคลและลักษณะของครอบครัววงที่ ก็จะดูว่ามีผลกระทบต่อการบรรลุความสำเร็จและปณิธาน (aspiration) อย่างไร

มโนทัศน์คุณภาพของโรงเรียนที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ หมายถึง ค่าคะแนนที่เป็นผลิตผลทางการศึกษาของโรงเรียน โดยใช้คะแนนการประเมินผลคุณภาพของโรงเรียน ซึ่งเป็นการทดสอบความสามารถทางการศึกษาของนักเรียนในวิชาต่าง ๆ โดยใช้ข้อสอบมาตรฐานของสำนักงานทดสอบทางการศึกษา

Duncan, Featherman และ Duncan 1972 : 191

ได้เสนอสมมุติฐานเกี่ยวกับผลกระทบของโรงเรียนไว้ว่า

"ผลกระทบของโครงสร้างของสถานภาพของโรงเรียน จะเป็นภาพพจน์ที่ดีที่สุดที่จะเกี่ยวเนื่องไปถึงอิทธิพลของบุคคล และบุคคลที่ยึดเอาบุคคลนั้นเป็นบุคคลสำคัญ"

สำหรับในโรงเรียนนั้นบุคคลสำคัญที่นักเรียนจะยอมรับให้มีอิทธิพลต่อตนเอง จะประกอบด้วย ครูและเพื่อน ดังนั้น ถ้าพิจารณาจากสมมุติฐานดังกล่าว จะแสดงถึงว่า ผลกระทบของคุณภาพของโรงเรียน นอกจากจะมีผลกระทบต่อตัวนักเรียนเองแล้ว ยังมีผลกระทบต่อครู ตลอดจนเพื่อน ๆ ของนักเรียนที่เป็นบุคคลที่นักเรียนยอมรับในความสำคัญ

นอกจากนั้น จากการศึกษาของ Allen (1980 : 65-79) ยังพบว่า สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเป็นตัวที่อธิบายความแปรปรวนของความคาดหวังทางการศึกษาได้มากกว่าสภาพทางเศรษฐกิจสังคมของครอบครัว

Alexander และ Eckland (1975 : 405) ได้เสนอสมมุติฐานเกี่ยวกับบริบทในโรงเรียนว่า "บริบทในโรงเรียนจะมีผลกระทบโดยตรงต่อความคิดเกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียน และความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียน"

ผลการศึกษาของ McDill, Rigsby และ Mayers (1969 : 567-586) ได้แสดงถึงบรรยากาศทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการศึกษาของนักเรียนเป็นอย่างมาก

สำหรับโรงเรียนที่มีคุณภาพที่ดี มีบรรยากาศทางวิชาการและเป็นโรงเรียนที่ได้รับการยอมรับ ก็จะมีครูที่มีคุณภาพทำหน้าที่สอนในโรงเรียน ตลอดจนครูบริการที่คอยให้คำแนะนำแนะแนวการเรียนต่าง ๆ อย่างพอเพียง อันจะส่งผลไปถึงกระบวนการเรียนการสอนของนักเรียน ทำให้นักเรียนได้มีความรู้เพิ่มขึ้น ก็จะส่งผลไปถึงความสามารถทางการศึกษาของนักเรียน นอกจากนี้ โรงเรียนที่มีคุณภาพดีก็มีแนวโน้มที่จะมีเด็กนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูง จะทำให้แผนการศึกษาต่อของนักเรียนมีระดับสูงไปด้วย และการที่บิดาของนักเรียนมีระดับการศึกษาสูงก็จะเลือกโรงเรียนที่มีคุณภาพดีได้มากกว่าบิดาที่มีระดับการศึกษาต่ำ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอสมมุติฐานสำหรับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

สมมุติฐานที่ 16

คุณภาพของโรงเรียนมีผลกระทบทางตรงต่อแผนการศึกษาของเพื่อน

สมมุติฐานที่ 17

คุณภาพของโรงเรียนมีผลกระทบทางตรงต่อการกระตือรือร้นทางการศึกษา
ของครู

สมมติฐานที่ 18

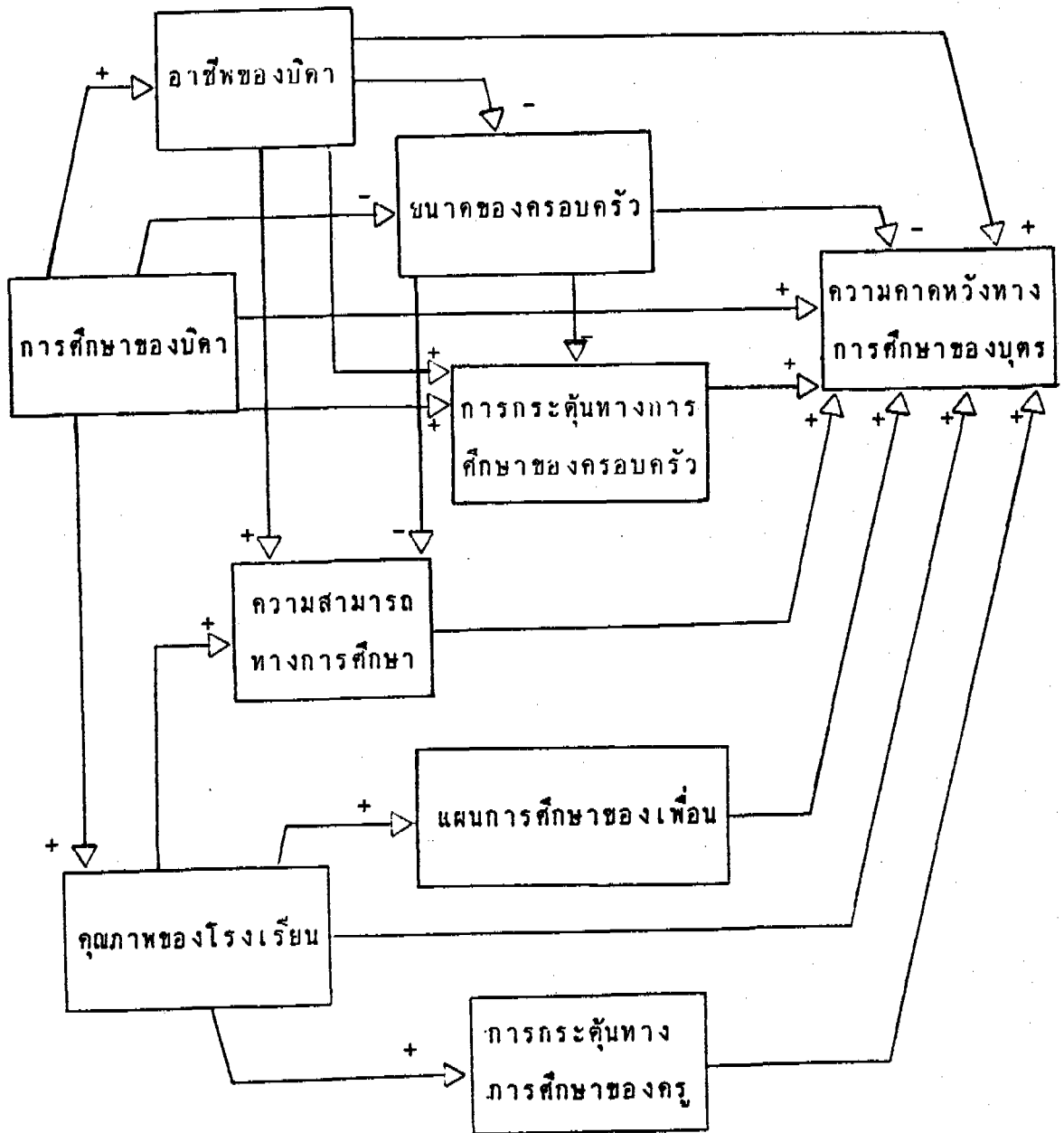
คุณภาพของโรงเรียนมีผลกระทบทางตรงต่อความคาดหวังทางการศึกษา
ของนักเรียน

สมมติฐานที่ 19

การศึกษาของบิดามีผลกระทบทางตรงต่อคุณภาพของโรงเรียน

สมมติฐานที่ 20

คุณภาพของโรงเรียนมีผลกระทบทางตรงต่อความสามารถทางการศึกษา

ภาพที่ 8 ตัวแบบที่อธิบายความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผลของความฝักใฝ่
 ในความสำเร็จในเชิงความคาดหวังทางการศึกษา

สรุปโมทัศน์ในตัวแบบ

1. ความคาดหวังทางการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดที่นักเรียนคาดว่าจะสามารถเรียนได้ เมื่อพิจารณาถึงความสามารถและความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของตนเอง เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นต้น
2. การกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัว หมายถึง การที่บิดาและมารดา ได้ให้คำแนะนำปรึกษาพูดคุย ตลอดจนให้การสนับสนุนนักเรียนทั้งในด้านการเรียนและค่าใช้จ่าย
3. อาชีพของบิดา หมายถึง อาชีพปัจจุบันของบิดาของนักเรียน
4. การศึกษาของบิดา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาของนักเรียน
5. ขนาดของครอบครัว หมายถึง จำนวนพี่น้องรวมบิดามารดาเดียวกันที่ยังมีชีวิตอยู่
6. ความสามารถทางการศึกษา หมายถึง ระดับเกรดเฉลี่ยที่นักเรียนได้รับย้อนหลัง 3 ภาคการศึกษา
7. แผนการศึกษาของเพื่อน หมายถึง แผนการศึกษาต่อของเพื่อนสนิทของนักเรียน
8. การกระตุ้นทางการศึกษาของครู หมายถึง สิ่งที่ครูได้ทำให้นักเรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับคำแนะนำ ให้คำปรึกษา เอาใจใส่พูดคุย และสนับสนุนนักเรียนในเรื่องการเรียนในปัจจุบัน และการเรียนต่อในอนาคต
9. คุณภาพของโรงเรียน หมายถึง ค่าคะแนนที่เป็นผลผลิตทางการศึกษาของโรงเรียน โดยใช้คะแนนการประเมินผลคุณภาพของโรงเรียน ซึ่งเป็นการทดสอบความสามารถทางการศึกษาของนักเรียนในวิชาต่าง ๆ

สรุป สมมติฐานในตัวแบบ

1. การกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัวมีผลกระทบทางตรงต่อความคาดหวังทางการศึกษาของบุตร
2. อาชีพของบิดามีผลกระทบทางตรงต่อความคาดหวังทางการศึกษาของบุตร
3. อาชีพของบิดามีผลกระทบทางตรงต่อการกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัว
4. การศึกษาของบิดามีผลกระทบทางตรงต่ออาชีพของบิดา
5. การศึกษาของบิดามีผลกระทบทางตรงต่อการกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัว
6. การศึกษาของบิดามีผลกระทบทางตรงต่อความคาดหวังทางการศึกษาของบุตร
7. การศึกษาของบิดามีผลกระทบในทางตรงกันข้ามต่อขนาดของครอบครัว
8. อาชีพของบิดามีผลกระทบในทางตรงกันข้ามต่อขนาดของครอบครัว
9. ขนาดของครอบครัวมีผลกระทบในทางตรงกันข้ามต่อการกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัว
10. ขนาดของครอบครัวมีผลกระทบในทางตรงกันข้ามต่อความคาดหวังทางการศึกษาของบุตร
11. แผนการศึกษาของเพื่อนมีผลกระทบทางตรงต่อความคาดหวังทางการศึกษาของบุตร
12. อาชีพของบิดามีผลกระทบทางตรงต่อความสามารถทางการศึกษา
13. ขนาดของครอบครัวมีกระทบในทางตรงกันข้ามต่อความสามารถทางการศึกษา
14. ความสามารถทางการศึกษามีผลกระทบทางตรงต่อความคาดหวังทางการศึกษา
15. การกระตุ้นทางการศึกษาของครุมีผลกระทบทางตรงต่อความคาดหวังทางการศึกษาของเด็ก

16. คุณภาพของโรงเรียนมีผลกระทบทางตรงต่อแผนการศึกษาของเพื่อน

17. คุณภาพของโรงเรียนมีผลกระทบทางตรงต่อการกระตุ้นทางการศึกษา

ของครู

18. คุณภาพของโรงเรียนมีผลกระทบทางตรงต่อความคาดหวังทางการ

ศึกษา

19. การศึกษาของบิดามีผลกระทบทางตรงต่อคุณภาพของโรงเรียน

20. คุณภาพของโรงเรียนมีผลกระทบทางตรงต่อความสามารถทางการ

ศึกษา